

ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ЖИТОМИРСЬКА МІСЬКА РАДА
ЛЮДИ. ІННОВАЦІЇ. МОЖЛИВОСТІ.

ЕФЕКТИВНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ БУДІВЕЛЬ

Олександр Гончарук

заступник начальника відділу
інфраструктурних проєктів, енергоефективності та промоцій
департаменту економічного розвитку
Житомирської міської ради

Навчання 2020 року (вебінар)

**Угода мерів
щодо клімату та енергії
в Україні**

Житомир – підписант
«Угоди мерів» з 2012
року

В 2019 році – підписано
оновлену Угоду

Спiкери навчання

Олександр Гончарук

заступник начальника відділу інфраструктурних проектiв, енергоефективностi та промoцiй департаменту економічного розвитку Житомирської мiської ради

Володимир Ярош

iнженер-енергетик департаменту освіти Житомирської мiської ради

Навчання 2019 року

Підсумки минулого семінару

«Ефективна експлуатація будівель та енергоспоживаючого обладнання»

Захід

- Дні енергії-2019

Час проведення

- 13-14 червня 2019 р.

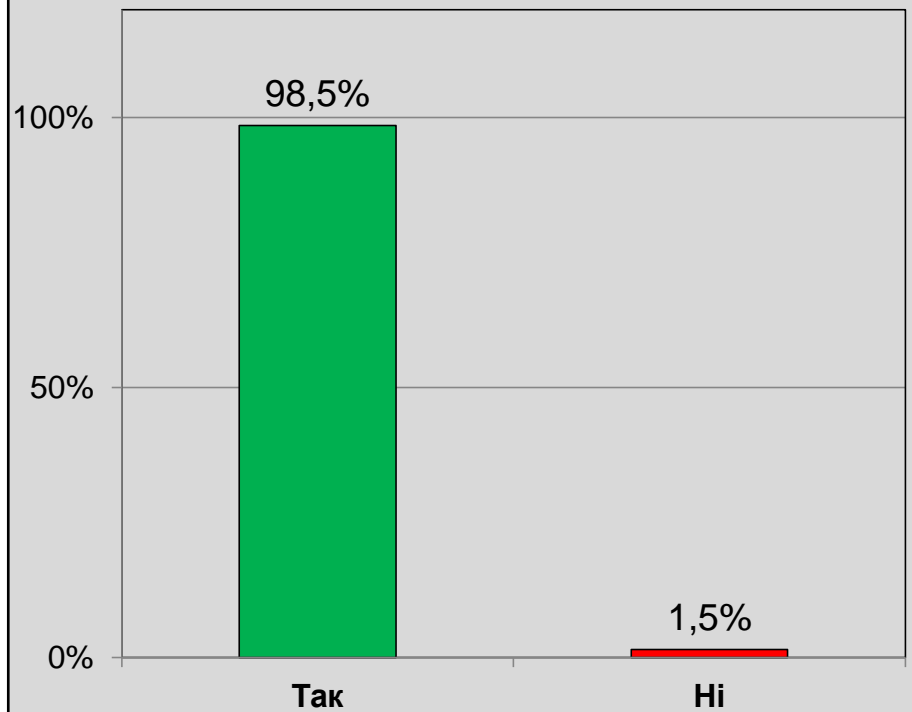
Місце проведення

- Житомирська міська гімназія №3

Учасники

- 79 закладів
- 4 групи

Чи сподобався Вам семінар?

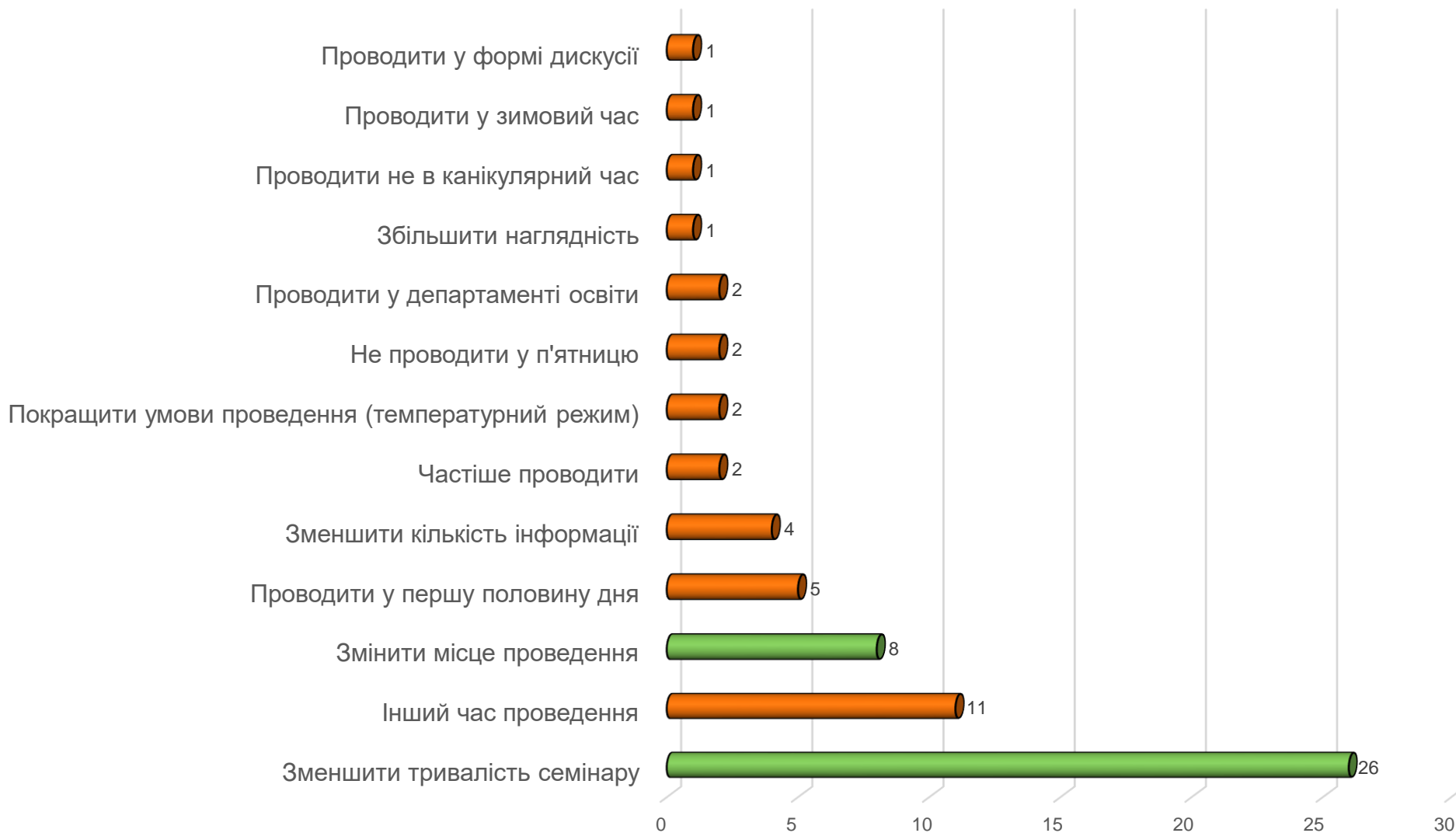

Чи хотіли б Ви взяти участь у подібному семінарі у майбутньому?

Підсумки минулого семінару «Ефективна експлуатація будівель та енергоспоживаючого обладнання»

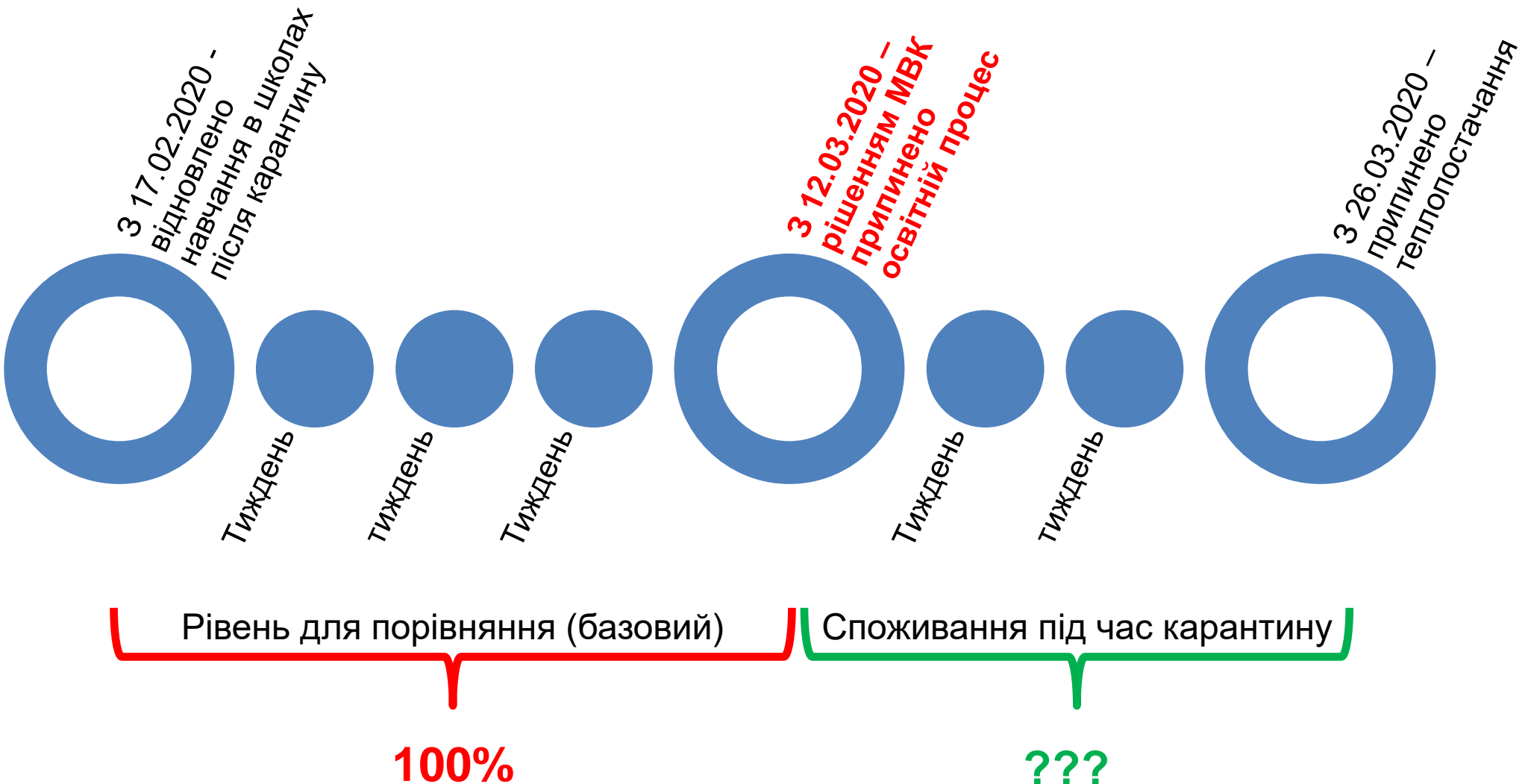
Опитування: що варто покращити?

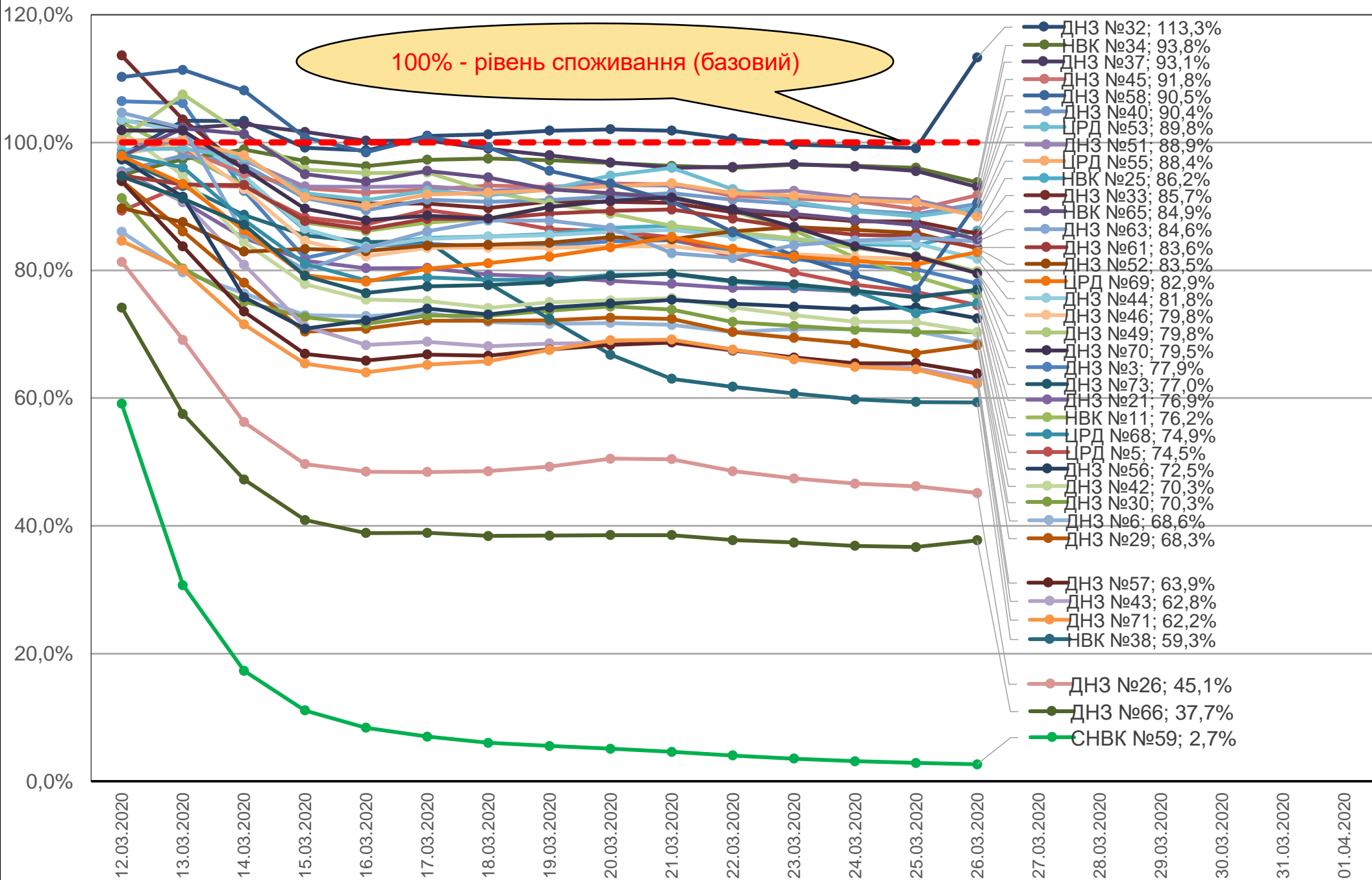

Експлуатація будівель в умовах обмежень для запобігання поширенню COVID-19

Порівняння споживання теплової енергії закладами до та після впровадження карантинних обмежень:

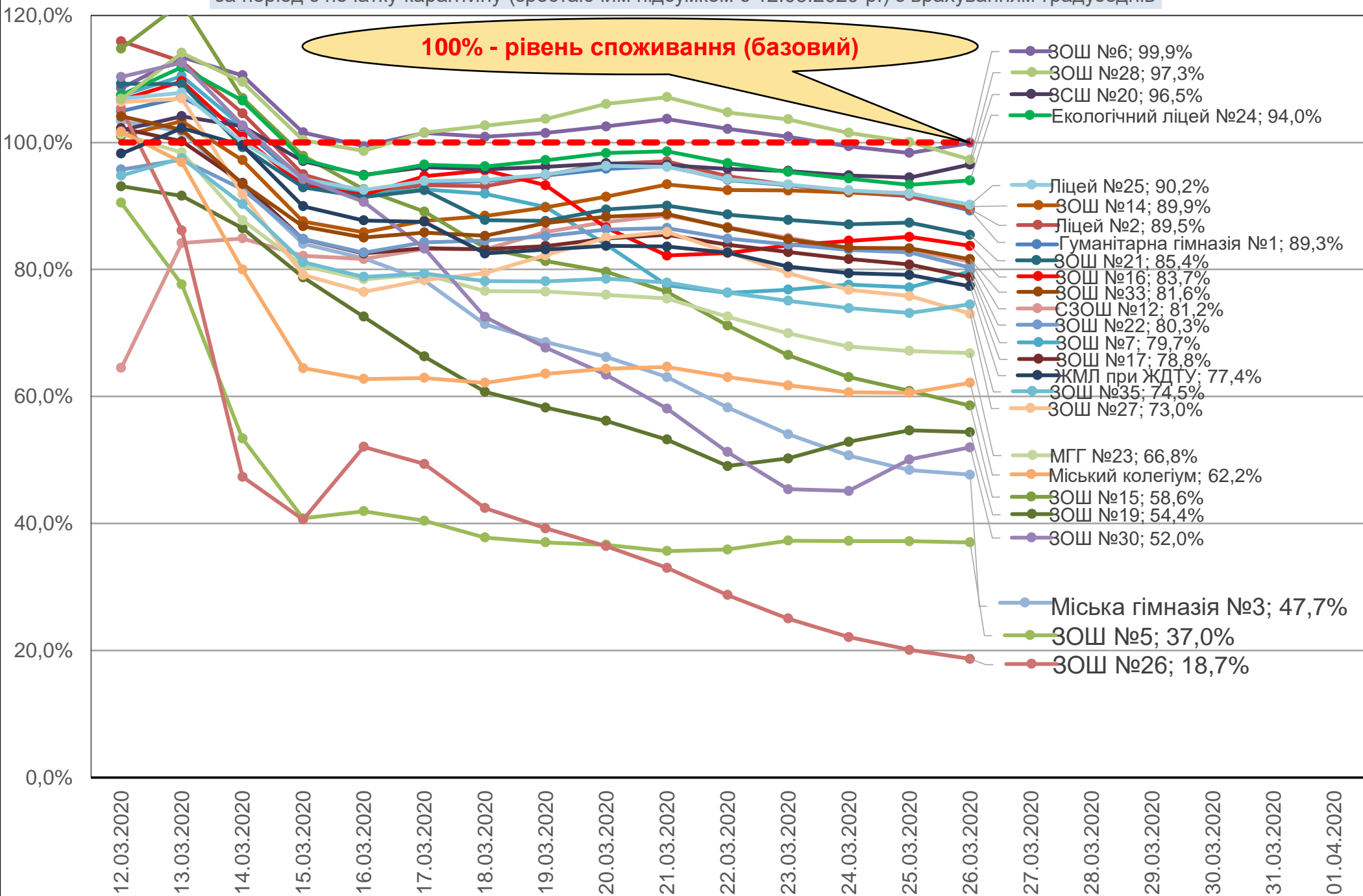

Моніторинг споживання теплової енергії дошкільними навчальними закладами за період з початку карантину (зростаючим підсумком з 12.03.2020 р.) з врахуванням градусоднів

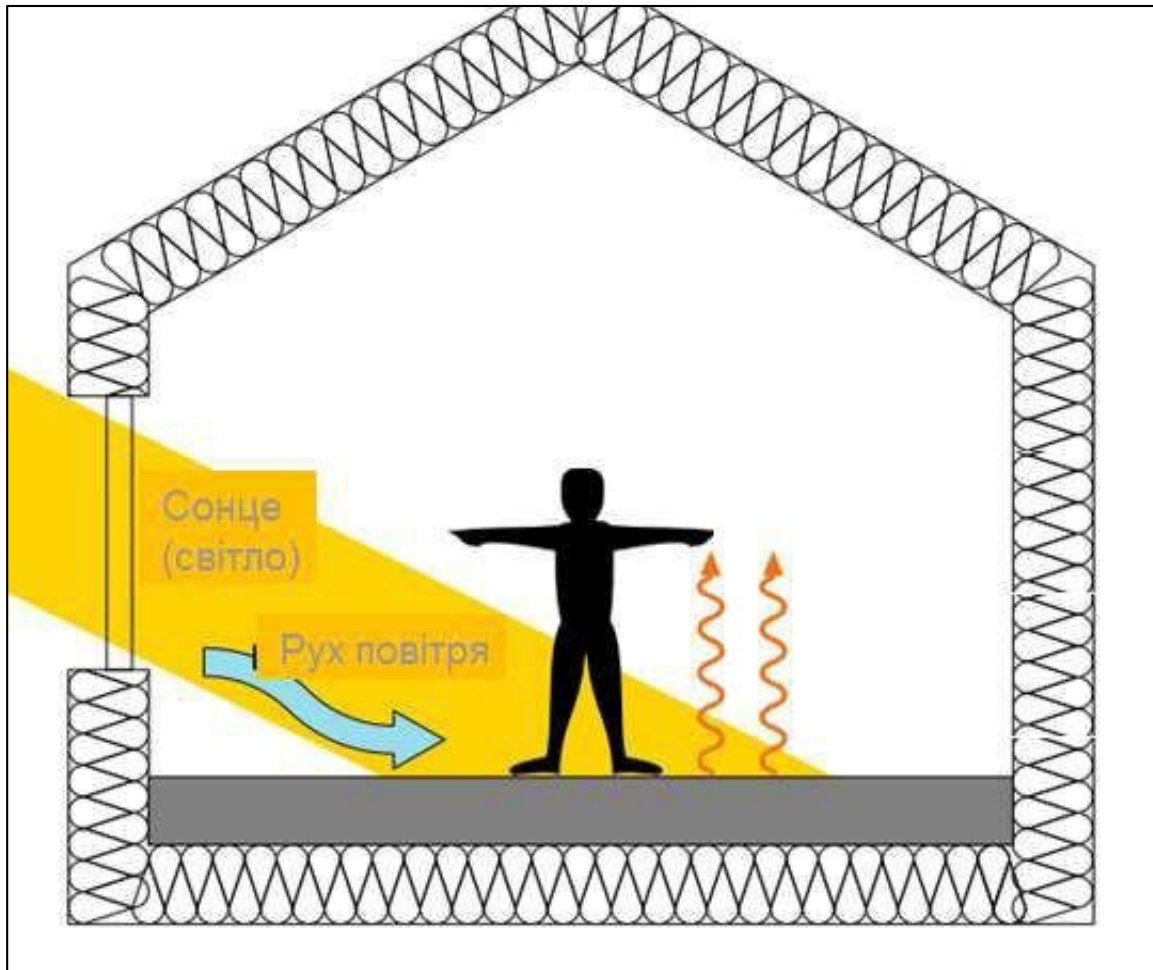

Моніторинг споживання теплової енергії загальноосвітніми навчальними закладами за період з початку карантину (зростаючим підсумком з 12.03.2020 р.) з врахуванням градусоднів

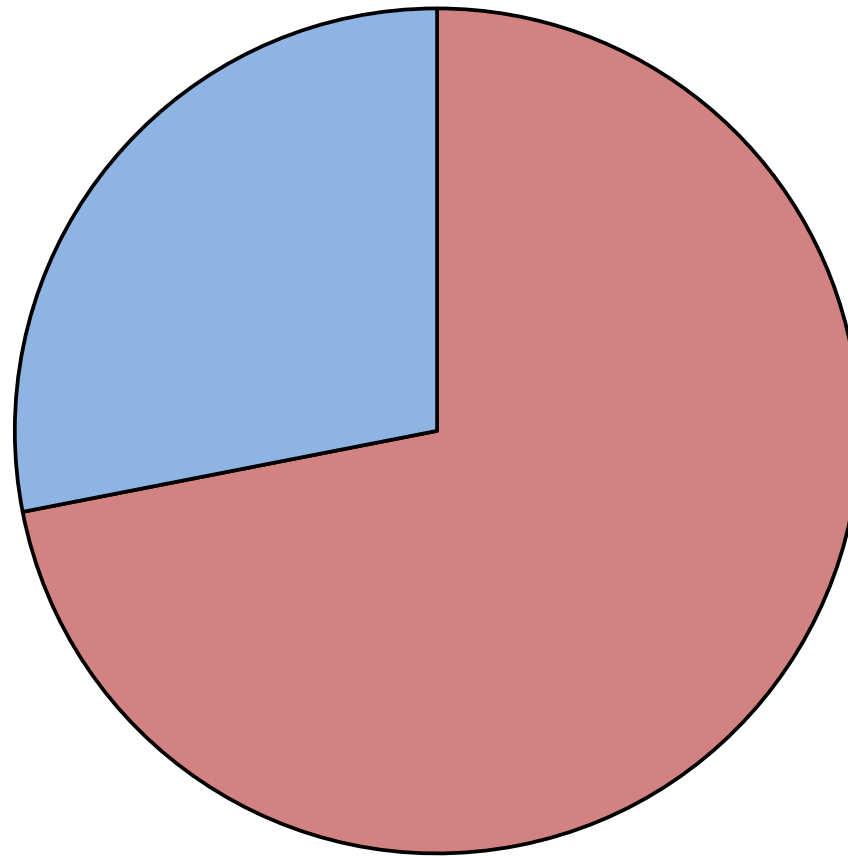

Будівля.

Будівля - це простір, відокремлений від навколишнього середовища штучними оболонками, в якому забезпечуються умови для комфортної та безпечної життєдіяльності людей.

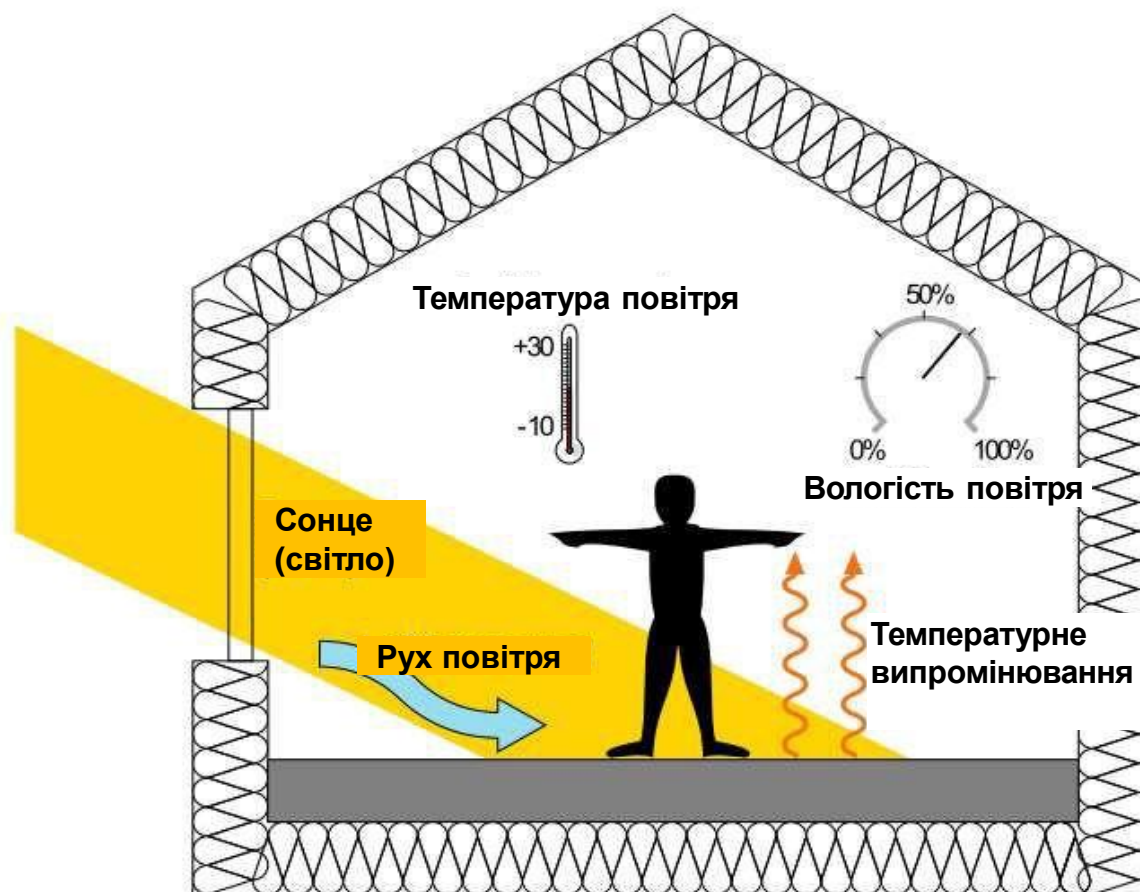
Перебування людей в будівлях та приміщеннях

■ Всередині будівель   ■ Поза будівлями

Більше 2/3 часу ми проводимо в будівлях та приміщеннях.

Параметри мікроклімату в будівлях

Комфорт при перебуванні в будівлях залежить від багатьох факторів. Дотримання санітарних норм – запорука комфорту, здоров'я та продуктивності роботи людей, які перебувають в приміщеннях.

Інженерні системи та обладнання будівель

Для дотримання санітарних норм в будівлях використовуються інженерні системи та обладнання.

Основні інженерні системи та обладнання будівель

Інженерна система (обладнання)	Призначення
Електропостачання (електрозабезпечення)	Забезпечення споживачів електроенергією для виробничих (технологічних) та освітлювально-побутових потреб
Водопостачання (холодне та гаряче)	Забезпечення споживачів водою належної якості та в достатній кількості
Водовідведення (поверхневе, каналізація)	Відведення стічних вод (поверхневих, каналізаційних) з територій промислових, громадський та житлових будівель за допомогою інженерних санітарно-технічних приладів та каналізаційної мережі
Опалення (теплопостачання)	Обігрів приміщень протягом опалювального періоду з метою відшкодування в них теплових втрат і підтримки на заданому рівні внутрішньої температури, що відповідає умовам теплового комфорту та/або вимогам технологічного процесу
Вентиляція	Створення обміну повітря в приміщенні для видалення надлишків теплоти, вологи, шкідливих та інших речовин з метою забезпечення допустимих метеорологічних, санітарно-гігієнічних, технологічних умов повітряного середовища

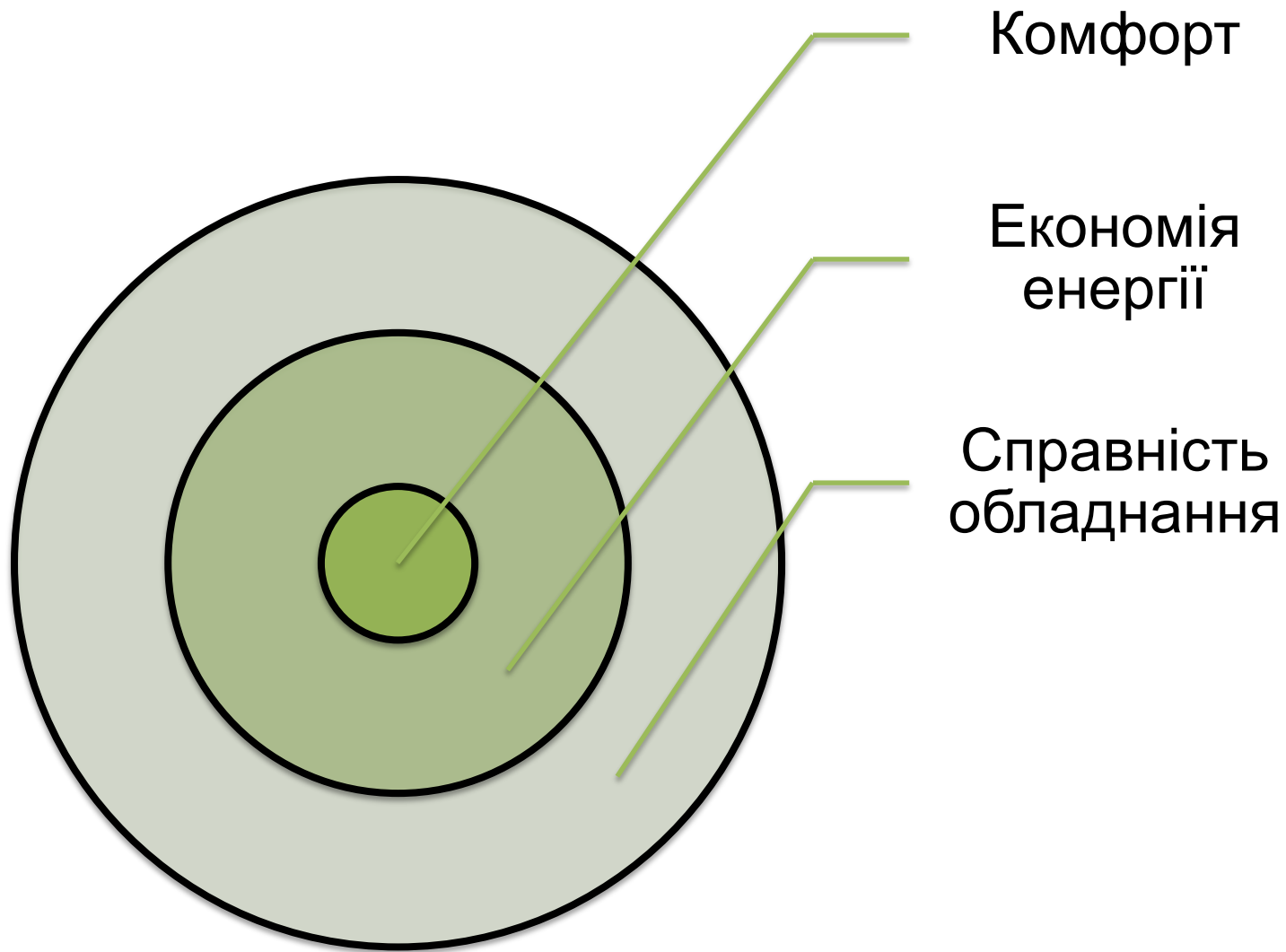
Навіщо забезпечувати ефективну роботу інженерних систем будівлі?

Збільшення споживання енергії будівлею в умовах неконтрольованої поведінки користувачів та неправильної експлуатації енергетичних систем

Окрім забезпечення комфорту в приміщеннях, правильна експлуатація дозволяє **уникати зайвих витрат енергії**.

Цілі ефективної експлуатації будівель та обладнання

Фасіліті-менеджмент та ієрархія (досвід Німеччини)

Фасіліті-менеджмент – це напрям діяльності, спрямований на забезпечення належного функціонування будівель, споруд, приміщень.

Штатний технік (досвід Німеччини)

Штатний технік	Хаусмайстер
<p>Технічна освіта, наприклад - електрик, сантехнік, газовик, технік вентиляційних систем, технік систем опалення...</p> <p>Знання та мотивація щодо енерго- та ресурсозбереження .</p> <p>Часто є доцільною додаткова кваліфікація.</p>	<p>Не є професією з навчальним стандартом.</p> <p>Передумова – ремісниче навчання, ремісничі навички.</p>
<p>Види діяльності (приклад):</p> <ul style="list-style-type: none"> - обслуговування/експлуатація технічних систем - технічне обслуговування та інспекція технічних систем (відповідно до отриманої освіти); - оптимізація (наприклад, у сенсі енергоспоживання); - обслуговування диспетчерської з управління технічними системами будівлі; - усунення дефектів; - ремонт технічних систем...	<p>Види діяльності (приклад):</p> <ul style="list-style-type: none"> - контроль та забезпечення чистоти на об'єкті; - контроль за дотриманням домового порядку/правил поведінки; - забезпечення доступу до евакуаційних шляхів; - дрібні ремонтні роботи; - частково: догляд за зеленими насадженнями та прибирання снігу; - перевірка функціональності протипожежних дверей; - перевірка безпеки ліфтів; - зчитування даних лічильників; - організаційні заходи з енергозаощадження... <p><u>Не проводить технічного обслуговування!</u></p>

Три складові оперативного фасіліті-менеджменту

Інфраструктурне управління будівлями	Технічне управління будівлями	Економічне управління будівлями
Прибирання у будівлях	Експлуатація/Обслуговування	Звітність по експлуатаційним витратам
Служби безпеки	Технічне обслуговування	Звітність по побічним витратам
Рісепшен	Інспекції	Договори оренди
Телефонна станція	Ремонти	Управління договорами
Безпека руху/пересування	Модернізація	Закупівля товарів, необхідних для будівлі
Догляд за зеленими насадженнями	Санація	Закупівля енергії
Кейтерінг/Столова	Енергоменеджмент	

Перелік процедур з контролю та обслуговування (приклад)

Напрямки контролю	Заходи з контролю та обслуговування
Стіни	Проведення технічного огляду не менше двох разів на рік з метою контролю за цілісністю оздоблювальних матеріалів. У разі виявлення пошкоджень необхідно визначити перелік заходів та обсяг ремонтних робіт для забезпечення їх швидкого усунення.
Система водовідведення	Необхідно проводити систематичний технічний огляд та технічне обслуговування системи водовідведення. У весняно-літній період необхідно: очищення і закріплення водоприймальних воронок, труб і колін. У осінньо-зимовий період: очищення водоприймальних воронок з перевіркою герметичності і еластичності їх стикування.
Вікна та двері	Проведення технічного огляду та технічного обслуговування не менше двох разів на рік: <ul style="list-style-type: none"> - перевірка приладів замикання на працездатність, змащування всіх рухомих деталей відповідними мастилами; - перевірка та змащування ущільнювачів, при необхідності заміна пошкоджених ділянок; - перевірка та очищення отворів для водовідведення та вентиляції; - перевірка скління, при необхідності ліквідація дрібних дефектів, наприклад розривів ущільнювачів; - перевірка і очищення поверхонь ПВХ профілів.

Перелік процедур з контролю та обслуговування (приклад)

Напрямки контролю	Заходи з контролю та обслуговування
Покрівля	<p>Проведення технічного огляду не менше двох разів на рік з метою контролю за цілісністю шару утеплювача, гідроізоляційного килиму або стяжки у разі утеплення горищ дахів.</p> <p>У разі виявлення пошкоджень необхідно визначити перелік заходів та обсяг ремонтних робіт для забезпечення їх швидкого усунення. Несправності при цьому повинні бути усунуті в наступні строки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - пошкодження, що призводять до протікання покрівлі і водостоків, - негайно після виявлення; - пошкодження, які призводять до ослаблення водозахисних якостей покрівлі і кріплень її окремих елементів і які є перешкодою для нормального стоку води, - протягом однієї доби.
Система освітлення	Очистка освітлювальних приладів, заміна ламп або світильників.
Система опалення	Контроль за експлуатацією системи опалення, включаючи перевірку регулюючих налаштувань. Чистка арматури та радіаторів. Контроль стану ізоляції трубопроводів, які проходять через неопалювані приміщення.
Система вентиляції	Контроль за експлуатацією системи вентиляції, включаючи перевірку регулюючих налаштувань. Контроль цілісності ізоляції. Періодична заміна фільтрів. Ревізія і перевірка елементів повітропроводів з періодичністю в один рік.

Перелік процедур з контролю та обслуговування (приклад)

Напрямки контролю	Заходи з контролю та обслуговування
Система утеплення	Контроль цілісності захисного шару, оздоблення. Захист від потрапляння вологи в утеплювач.
Індивідуальний тепловий пункт та вузол подачі ГВП	<p>До обслуговування індивідуальних теплових пунктів належать такі заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - періодичний огляд обладнання за встановленим графіком; - виправлення поточних несправностей; - контроль захисної, контрольної та вимірювальної автоматики; - зняття показань з приладів обліку тепла; - підготовка і пуск в експлуатацію в опалювальний сезон. <p>Обсяг технічного обслуговування і ремонту визначається необхідністю підтримання працездатного стану і періодичного відновлення теплових енергоустановок. Технічне обслуговування ІТП передбачає проведення операцій контрольного характеру (огляд, контроль за дотриманням експлуатаційних ситуацій, випробування і оцінки технічного стану) і технологічні операції відновного характеру (регулювання і налагодження, очищення, змащування, заміна пошкоджених деталей, усунення дрібних дефектів).</p> <p>Роботи з обслуговування ІТП та інших енергоустановок проводяться відповідно до Правил технічної експлуатації теплових установок та мереж та інструкцій з обслуговування обладнання, яке входить до складу ІТП.</p>

Водовідведення (приклад)

Як мотивувати працівників ефективно експлуатувати будівлі та обладнання?

“Якщо ти хочеш побудувати корабель, не треба скликати людей, планувати, ділити роботу, діставати інструменти. Треба заразити людей прагненням до нескінченного моря. Тоді вони самі збудують корабель”

Антуан де Сент-Екзюпері

- Чому важливо робити певні речі?
- Що співробітник матиме з того, що він робитиме певні речі?
- Що матимуть з цього користувачі?

Яка найкраща система мотивації/стимулювання?

1) Та, що є (яка діє).

Краще мати недосконалу систему, ніж ніяк не стимулювати персонал. Системи (принципи) мотивації/стимулювання можуть відрізнитись між собою, головне – щоб такий механізм працював і був дієвим.

2) Бажано використовувати диференційований підхід.

Положення про стимулювання заходів з енергозбереження: нормативна база

«Правила технічної експлуатації теплових установок та мереж»

затверджені наказом Міністерства палива та енергетики України від 14.02.2007 р. № 71
(зареєстровано в Міністерстві юстиції України 5.03.2007 за № 197/13464)

5.6.2. Облік теплоносія, теплової енергії і конденсату має забезпечувати:

...

- організацію системи матеріального заохочення працівників суб'єктів господарювання за раціональне та ефективне використання теплової енергії і теплоносія;

...

(Розділ 5 «Організація експлуатації»)

Положення про стимулювання заходів з енергозбереження: нормативна база

«Муніципальний енергетичний план міста Житомира на 2017-2020 роки» (затверджений рішенням Житомирської міської ради № 530 від 16.02.2017 р., зі змінами) передбачає розробку та впровадження **системи стимулювання працівників бюджетних установ скорочувати споживання енергії на рівні закладів** (пункт 5.4).

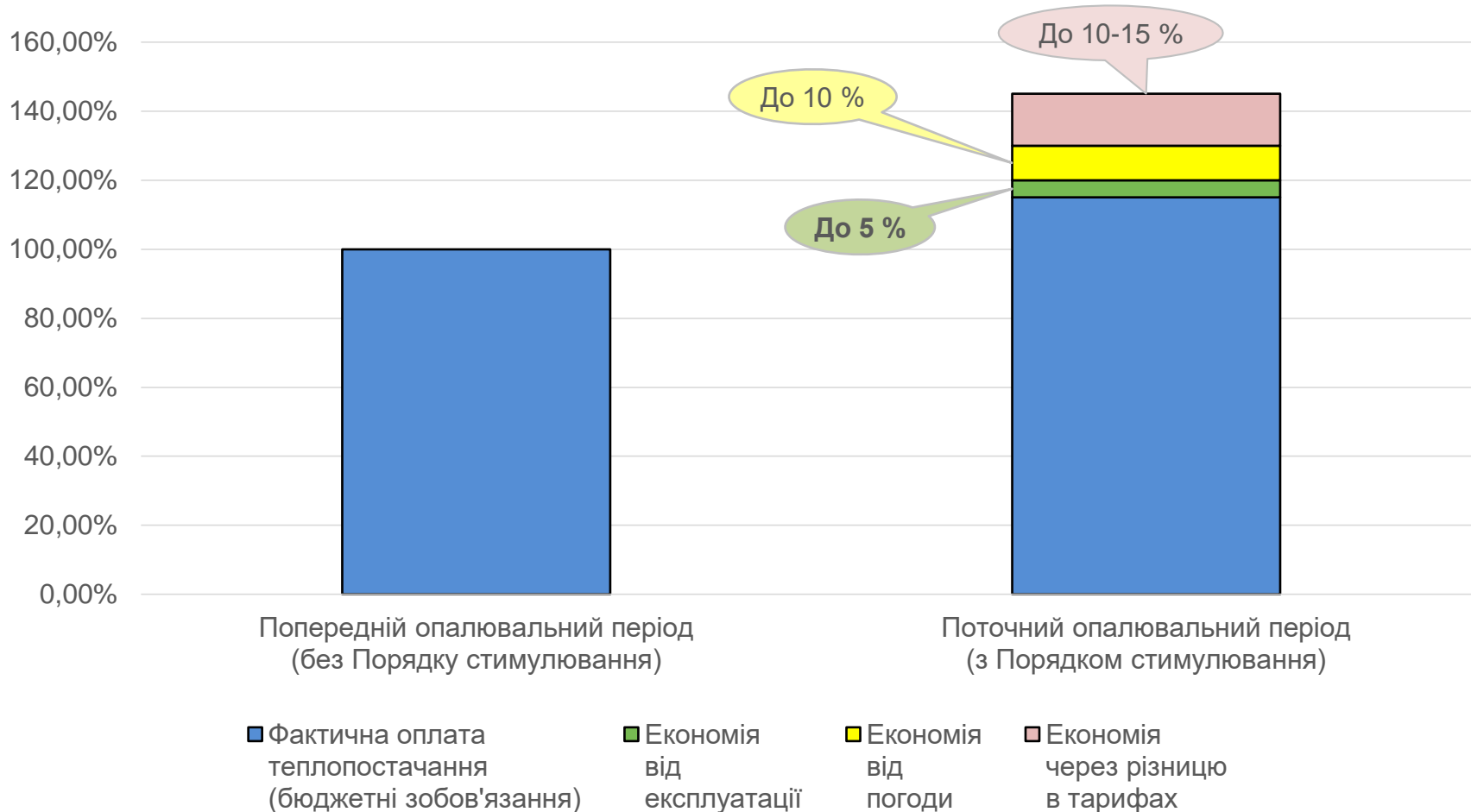
Рішення виконавчого комітету Житомирської міської ради від 15.11.2017 р. №1058 «Про затвердження Методики визначення базового рівня споживання теплової енергії для закладів бюджетної сфери міста Житомира»

Рішення виконавчого комітету Житомирської міської ради від 07.02.2018 р. № 87 «Про затвердження базових рівнів споживання теплової енергії бюджетними установами міста Житомира» (зі змінами)

Рішення Житомирської міської ради №1294 від 18.12.2018 р. «Про затвердження Положення про стимулювання заходів з енергозбереження».

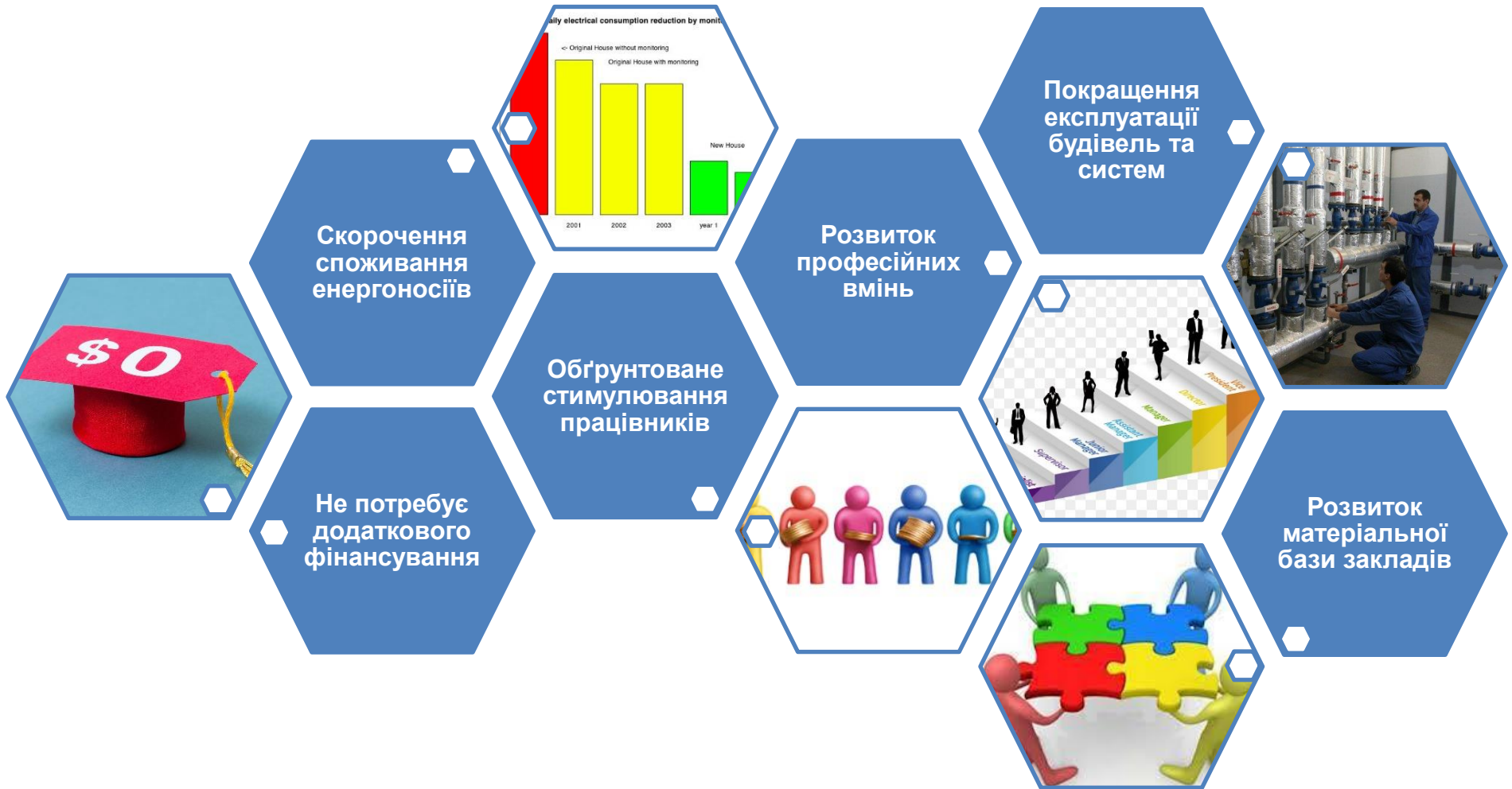
Положення про стимулювання

Ілюстрація принципу застосування Порядку стимулювання

*«Економія» - умовне поняття, насправді це різниця між запланованими та фактичними видатками бюджетних коштів, яка залежить від конкретного фактору. Така різниця може бути і від'ємною.

Очікувані результати впровадження Положення про стимулювання заходів з енергозбереження

Фактичні результати застосування Положення про стимулювання заходів з енергозбереження по галузі «Освіта»

Показник	I-ше півріччя 2019 р.	II-ше півріччя 2019 р.	I-ше півріччя 2020 р.
Рішення Житомирської міської ради про затвердження сум досягнутої економії бюджетних коштів	№1631 від 31.10.2019 р.	№_____ від 18.06.2020 р.	
Загальна сума коштів, направлена на виплату матеріального стимулювання, грн.	685 460,70	211 567,66	
Кількість осіб, що отримали матеріальне стимулювання	689		
Кількість закладів, які досягнули економії* теплової енергії по своїх будівлях	36	28	
Кількість закладів, які не досягли економії* теплової енергії по своїх будівлях	12	20	

*Економія – якщо фактичне споживання не перевищує скориговані базові рівні споживання теплової енергії за відповідний період

ПОРЯДОК СТИМУЛЮВАННЯ: перелік можливих заходів з енергозбереження

Обстеження будівлі та інженерних систем з допомогою обладнання, наданого місту GIZ у рамках проекту «Енергоефективність у громадах - II»

Інструменти для ефективної експлуатації

Пірометр (тепловізор) – для визначення ділянок з підвищеною або пониженою температурою поверхні

Енергометр (ватметр) – для вимірювання споживаної потужності та параметрів електричного струму (напруга, сила струму, частота...)

Люксметр (вимірювач рівня освітленості)

Термометри, гігрометри, вимірювачі концентрації вуглекислого газу – для визначення параметрів повітря в приміщеннях

Логери (реєстратори значень) – для вимірювання та **реєстрації** значень параметрів повітря в приміщеннях.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Олександр Гончарук

заступник начальника відділу
інфраструктурних проєктів, енергоефективності та промоцій
департаменту економічного розвитку
Житомирської міської ради
(096) 945-23-37